

Studiul populațiilor Imperiului Roman reprezintă unul dintre cele mai importante și dificile domenii de cercetare. El implică atât o bună cunoaștere a mobilității demografice, a fenomenelor de colonizare petrecute în spațiul roman și a problemelor complicate legate de onomastica antică, dar și o mânăuire corespunzătoare a surselor, în special cele epigrafice. Lucrarea *Celți și germani în Dacia romană*, subscrisă de Adrian Husar și recomandată călduros de profesorul Mihai Bărbulescu (p. I-III), satisface – o spunem de la început – întru totul aceste exigențe. Lor li se adaugă consultarea unei bibliografii bogate (vezi p. 11-22 și *passim*), privirea comparativă, utilizarea exhaustivă a materialelor susceptibile să ofere date despre prezența efectivă în provincia nord-dunăreană a celto-germanicilor (coloniști – p. 45-108; trupe și militari – p. 109-171), a elementelor culturale specifice acestora (ceramică ornamentată cu striuri (?), vase *tripodes*, recipiente realizate în tehnica *Kammstriche* sau *Besenstrich*, pahare de tipul *Faltenbecher* – p. 173-179; fibule cu nodozități (*Doppelknopffibeln*) sau cu aripioare (*Flügelfibeln*) – p. 179-183; monumente funerare de diferite tipuri sau reprezentări figurative și motive decorative specifice – p. 183-209; culte celto-germanice (Apollo Granus, Sirona, Campestres, Badones Reginae Cernunnos, Epona, Hercule Magusanus, Mars Camulus, Matronae, Rosmerta, Obila, Quadriaviae, Sucellus, Nantosuelta, Suleviae) – p. 215-259; divinități galatine (IOM

Sol Bussurigijs, IOM Bussumarus, IOM Tavianus) – p. 259-262), a influențelor din spațiul celtic (plăcuțe votive (la *Germisara*) – p. 262-264; rituri funerare (tumuli „norico-pannonici”) – p. 264-266) sau a aportului direct al acestuia la structurile instituționale proprii civilizației romane provinciale (*collegium utriclariorum* – p. 209-210), demersul extrem de analitic, susținut de numeroase tabele și repertorii de obiecte și monumente (p. 63-104, 159-168, 178-179, 182-183, 195-209), și, nu în ultimul rând, „navigarea” precaută printre impreciziile conceptelor și „capcanele” evoluției onomasticii din vremea Imperiului (vezi mai ales subcapitolul *Câteva probleme de metodă* – p. 37-44). Din toate acestea au rezultat încheieri foarte pertinente, dintre care reținem: rolul important jucat de peregrinii de origine celtică (în primul rând din *Noricum* și *Pannonia*) în colonizarea inițială a Daciei; concentrarea masivă a acestora în regiunea intracarpatică a provinciei; importanța mobilității elementului militar în întreținerea contactelor cu ținuturile celto-germanice; aportul, cu precădere, al celtismului romanizat (asimilat) la dezvoltarea romanității din Dacia (p. 267-276).

Prin urmare, Adrian Husar a realizat o carte temeinică, ce poate fi considerată un model de analiză a unui grup etnic într-o provincie a Imperiului roman. Amplul rezumat în limba engleză (p. 277-290) o va face accesibilă și specialiștilor din străinătate.

NELU ZUGRAVU